

In ta rajskolepa Koroška, biser slovenskih pokrajin, naj postane mrtvašnica, pokopališče za Slovence? Koroška, napojena s krvjo in znojem slovenskih kmetov, naj postane nemška dežela? Nikdar!

Dokler bo zvenela slovenska govoricca ob bregovih Save in Drave, bo glasno zahtevala pravico za Tebe Slovenska Koroška! Dokler bo še bilo Slovincem srce, bo plamtelo v požrtvovalni ljubezni za Tebe — Koroška! Dokler bo čutila še količkaj moči slovenska pest v sebi, bo podpirala in branila tudi Tebe — Slovenski Korotan!

Vi Korošci ste kri od naše krvi, vaša dežela je del naše dežele, vaše trpljenje je naše trpljenje. Prej se bodo porušile Karavanke, predno bo ugasnila v naših srcih zvesta ljubezen do vas — koroški mučenci!

Carinthiacus:

Igre ziljskih Slovencev.

Kdo še ni slišal o slovenskih Ziljanih? Bivajo v skrajnem severozahodnem delu slovenske zemlje v dolini reke Zile in štejejo do 20.000 duš. Govorijo posebno ziljsko narečje in tvorijo del koroških Slovencev. Dolina reke Zile je od Šmohorja do Beljaka slovenska. Pri Beljaku se Zila izliva v Dravo.

Zdaj vozi po Ziljski dolini železnica. A v preteklih časih je bila Ziljska dolina precej osamljena in odrezana od sveta. Prav zato so se med slovenskimi Ziljani prav posebno ohranile stare pravljice in navade.

Med najmikavnejše običaje ziljskih Slovencev spada zbijanje čebra ali »štehanje« na Binkoštni pondeljek ali na cerkveni sejm. Ta ljudski običaj mora biti že zelo star in je bržkone ostanek starih bojnih iger, v katerih so se mladeniči kosali, kdo bo pokazal več spretnosti in poguma.

Že na predvečer praznika zabijejo fantje z vasi na mestu, kjer se ima vršiti igra, močan, nad moško velikost dolgi kol v zemljo. Kol je na zgornem koncu priostren. Na kol poveznejo lesen čeber, nekak sod iz močnih dog in krepkih obročev. Skrbno osnažijo konje in jih okrasijo s slamo in pisanimi trakovi, kajti vsak fant si šteje v častno dolžnost, da bi njegov konj izgledal kar najlepše.

Na dan praznika že zgodaj zjutraj vlada živahno vrvenje na vasi. Mlado in staro prihaja od blizu in daleč, da prisostvuje starem običaju. Mladeniči nosijo čez kolena segajoče irhaste hlače, pisane telovnike s srebrnimi gumbi, črne ali temnorjave jopiče, črne klobuke, pod klobukom kapico s »cofom«. Dekleta nosijo kratko, črno, zeleno obrobljeno, košato krilo, pisan predpasnik in pisano, v trikotniku čez prsi privezано ruto. Prepasane so z usnjenim pasom, okrašenim z vezeninami, na glavi nosijo belo »avbo« ali pa pisano ruto. Polne meče oklepajo bele nogavice, na nogah imajo nizke, črne čevlje iz usnja, ali pa visoke čevlje iz sukna.

Zbijanje čebra se vrši popoldne po popoldanski službi božji. Vaški prostor se napolni z gledalci, od gostilne sem se zaslišijo zvoki godbe in na vas pod lipo prihajajo mladeniči, pred njimi gre godba. Jezdecí sedijo brez sedla in stremenov na težkih pincgavskih konjih, povečini celakih; v slovenski Ziljski dolini namreč že od nekdaj uspeva konjereja. Vsak jezdec drži v roki železen količek. Mladeniči-tekmovalci se zberejo

okrog kola s čebrom. Najprej pa zapojejo nabožno in nato posvetno narodno pesem.

Zdaj jahajo fantje nazaj na konec vaškega trga, godba zaigra, na konju pridrvi prvi tekmovalec in v diru udari s količkom z vso silo po čeburu. V kratkih presledkih prijahajo za njim drugi tekmovalci.

Godba igra, jezdec dirjajo in udarjajo neprestano po čeburu, množica hrumi in vzklika, konji postajajo divji, a mladeniči, kakor bi bili prirastli na njih, jih imajo krepko na brzdi. Ves prizor je nepopisno slikovit in zanimiv. Glasen smeh in halo zadoni, kadar kak jezdec zgreši čeber in zamahne s količkom po zraku.

Ko so vsi dirjali mimo čebra, zopet zapojejo in dirjanje se začne vnovič, toliko časa, da se enemu mladeniču posreči, da s krepkim, dobro merjenim udarcem razbije močen čeber. Vsa množica navdušeno vzklika zmagovalcu.

Zdaj zberejo vse obroče razbitega čebra in najlepše dekletke iz vasi, ali če se o tem ne morejo zediniti, ugleden kmet drži obroče iz vzvišenega stališča proti dirkališču in jih nastavlja jezdecem, ki znova jezdijo mimo. Vsakdo bi rad nataknil obroče na železni količek, toda oni ali ona, ki jih drži, se vedno umakne in šele ko kot zadnji pride zmagovalec, ki je razbil čeber, mu nastavljalec pusti, da natakne obroče na količek in jezdi z njimi kot z zmagovalno trofejo še enkrat po dirkališču. Mesto obročev prejme zmagovalec tudi venec.

Nato sledi razdelitev nagrad, ki večjidel obstoje v svileni ruti in smodkah. Zmagovalec pa uživa do prihodnjega leta v celi okolici poseben ugled. Po razdelitvi nagrad tekmovalci odjezdijo z dirkališča, pred njimi gre godba.

Po pobijanju čebra se začne znani ples ali raj pod lipo. Prvi ples pleše zmagovalec z dekletom, od katerega je prejel venec.

Slikovita, lepa in romantična je slovenska Koroška, lepe, romantične in poezije polne so tudi stare šege in navade koroških Slovencev.

Naj živi slovenski Korotan!

Višavska:

Trpečim.

»Trpeti«, za srcé čuteče
res ostra, trda je beseda!
Molče trpeti in udano,
težko ti časih je — kajneda?

Poznam preizkušeno zdravilo
sebičnežu povsem neznano;
če ne odvzame jo docela,
ublaži vsaj ti — srčno rano:

Pomagaj bednim in trpečim,
žrtvuj se zanje kakorkoli;
ne celiš s tem le tuje rane,
olajšaš tudi — lastne bóli.

Carinthiacus:

Največje slovensko jezero.

L. 1863. so otvorili železnico: Maribor — Celovec, naslednjega leta 1864. pa je bila dogotovljena proga: Celovec — Beljak. Iz Celovca na Beljak vozi železnica ob severnem bregu Vrbskega ali Celovškega jezera.